

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Катя Гинева Кайрякова
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

на

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”, докторска програма
„Хореография”

Докторант: Борислава Веселинова Тодорова, докторант към Факултет по изкуствата,
Катедра „Хореография“ на
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Тема: **Обучението по балет в България, извън държавната образователна
система. Принципи на преподаване.**

Репертоар (XX-XXI век)

Научен ръководител: проф. Николай Цветков

Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Становището е изготвено въз основа на Заповед №1068 от 12.06.2024г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките”.

Кандидатът Борислава Веселинова Тодорова, е представила за рецензиране:

- ✓ Дисертационен труд в обем от 303 страници, от които 205 основен текст, със следната структура: увод, изложение в три глави, заключение, справка за приносите, библиография и приложения. Библиографската справка включва 107 заглавия на книги и периодичен печат, 251 интернет източника.
- ✓ Автореферат, в обем от 40 страници, подготвен в съответствие с академичните изисквания.
- ✓ Докторантът е посочил пет публикации по темата на дисертационния труд.

Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът Борислава Веселинова Тодорова завършва през 2016 година специалност бакалавър „Балетна педагогика” в АМТИИ, гр. Пловдив, където година по-късно се дипломира като магистър „Балетна режисура”. През 2013 година основава балетна школа Клуб за изкуства „Терпсихора”, където отговаря за организацията на работа, сформиранието на групи, рекламна дейност, сценично оформление, костюми и режисура. Ежегодно създава детски балетни спектакли, сред които най-успешните самостоятелни са „Замръзналото кралство“ (2013 г.), „Училище за приказки“ (2017 г.), „Писмо до Дядо Коледа“ (2018 г.), „Коледата на Пипи“ (2019 г.), „Коледа в гората” (2023 г.). С цел популяризиране на танцовото изкуство няколко години подред организира Танцов фестивал „Намери своя ритъм”, в партньорство с известни професионални танцьори и преподаватели в страната. Борислава Тодорова има множество награди от Национални и Международни конкурси както като участник, така и като хореограф. Богатият и педагогически и творчески опит намира своето естествено продължение в

обучението в докторантура и кореспондира съвсем закономерно с избраната тема свързана с обучението по балет извън държавната образователна система.

Актуалност на темата

Дисертацията е посветена на важен и значим проблем свързан със спецификата при обучението по класически танци в множеството балетни школи и извънкласни дейности в танцовата сфера, които не влизат в обсега на държавната образователна система. Към този момент не е представян задълбочен анализ на балетното обучение в любителския сектор у нас. Акцентът отразяващ примери за репертоара на балетните школи през XX и XXI век чертае втората тематична линия на изследването, което прави разработената тема актуална притежаваща научна стойност в теоретичен и в научно-приложен план вписваща се в съвременната изследователска тенденция.

Целесъобразност на изследователските методи за постигане на изследователските цели

Използваната методология на изследването съчетава няколко подхода на работа във връзка с поставената цел и нейните задачи - исторически, теоретико-аналитичен, сравнителен, метод на изучаване и анализ на практическия опит.

Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

По формални показатели дисертационният труд отговаря на изискванията към такъв тип научни разработки – познаване на проблема, съдържание и структура по утвърдените норми, аналитичен подход и изведени резултати.

Уводът обосновава актуалността на темата с необходимостта от задълбочено проучване и анализиране на обучението в балетна школа, извън държавната образователна система, съобразено с новите тенденции на настоящия XXI век. Мотив за избор на темата е личният интерес на докторанта в намиране на успешни стратегии за развитие и устойчивост и „...извеждане на концептуален модел за успешно балетното обучение в любителския сектор у нас.“, което формулира и основната цел. Коректно са представени обектът на изследване – „балетни школи извън държавната образователна система в страната“ и предметът на изследване – „методите на обучение в любителската балетна школа, онлайн опитът в преподаването и възможностите за сценична изява пред учениците.“ Целта конкретизира и основните осем поставени задачи.

В първа глава на дисертацията докторантът прави обстоен обзор на еволюцията в развитието на балетното изкуство от създаването му до днес. Изследователският интерес поставя акцент върху балетното изкуство в България през първата половина на XX век според проучванията на българските изследователи, същността на обучението по балетно изкуство в школите в България през първата половина на XX век и ролята на читалищата за развитие на изкуство, култура и просвета през първата половина на XX век. **Във втора глава** фокусът е насочен към развитието на балетното изкуство през втората половина на XX и XXI век до днес в балетните школи извън държавната образователна система. Разгледана е ролята на читалищата като центрове оказващи влияние в развитието на изкуството, култура и просвета и в частност на балетните школи към тях. Поставен е акцент върху методите на преподаване и репертоарната политика на колективите. Направен е сравнителен анализ на подхода при обучението в

периода XX - XXI век, като са изведени разликите в преподаването в балетната школа през XX и XXI век.

Трета глава бих определила като носител на най-същественния принос в дисертационния труд. Теоретичните проучвания и практически опит представени в предните части от труда, както и проведеното емпирично изследване формират предложението от докторанта концептуален модел в традиционно обучение по балет в комбинация с онлайн уроци, адаптирани според нивото на възприемане и възможностите както на децата, така и съобразени с физическата среда и технологични възможности. в балетната школа, съобразено с новите тенденции на XXI век. С цел изследване приложимостта на Концептуалния модел за работа в комбинирана форма на обучение (електронна и присъствена) през 2023 година докторантът провежда пилотно теренно изследване на две групи деца: участници в интензивен присъствен летен курс по балет с всекидневна натовареност средно 2 часа на ден (присъствена форма) и участници в комбиниран онлайн курс по класически балет с всекидневна натовареност 1.30 ч на ден (онлайн и присъствена форма) и 30 мин. самоподготовка. Резултатът от проведеното изследване води до обобщението, че онлайн обучението е възможно като част от присъственото и разгледаната комбинирана форма на обучение повишава теоретичните знания на децата.

Заклучителната част на дисертацията обобщава получените резултати и формулира конкретни изводи свързани с дейността на балетните школи в частния любителски сектор и тази в някои държавни институции (читалища, училища, детски градини, културни домове), методите на преподаване, и репертоара.

Напълно приемам изложените и аналитично представени десет приноса на труда, като поставям акцент върху направената обстойна информация за читалищната дейност и балетните школи, в контекста на методиката на преподаване на класическия танц и формиране на репертоара на колектива, каквато до този момент няма и носи своя принос към развитието на балетното изкуство в любителската сфера в България. В научно-приложен аспект сериозен принос е предложението концептуален модел на присъствено и онлайн обучение, **който считам, че би бил приложим и ефективен само при определени условия.**

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **Обучението по балет в България, извън държавната образователна система. Принципи на преподаване. Репертоар (XX-XXI век)** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Борислава Веселинова Тодорова, образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”, докторска програма „Хореография”.

26 август 2024 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
проф. д-р Катя Кайрякова

STATEMENT

From

Prof. Dr. Katya Guineva Kayryakova

Varna Free University "Chernorizets Hrabar"

at

Dissertation for the award of educational and scientific degree "Doctor"

Professional field 8.3 "Music and Dance Art", doctoral program "Choreography"

PhD student.

Southwestern University "Neofit Rilski"

Topic: **Ballet education in Bulgaria, outside the state education system. Principles of teaching.**

Repertoire (XX-XXI century)

Scientific supervisor. Prof. Nikolai Tsvetkov

General presentation of the procedure and the materials received for review

The opinion is based on Order No 1068 of 12.06.2024. of the Rector of Southwestern University "Neofit Rilski" concerning the approval of the composition of the scientific jury and the doctoral dissertation, abstract, statement of the contributions in the dissertation, publications on the topic of the dissertation, submitted by the doctoral student, in accordance with the requirements of the Law on PhD and Doctor of Science for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor".

The candidate Borislava Veselinova Todorova, has submitted for review:

- Dissertation in the volume of 303 pages, of which 205 main text, with the following structure: introduction, statement in three chapters, conclusion, reference to the contributions, bibliography and annexes. The bibliography includes 107 titles of books and periodicals, 251 Internet sources.
- Abstract, 40 pages, prepared in accordance with academic requirements.
- The doctoral candidate has indicated five publications on the topic of the dissertation.

Brief biographical data about the PhD student

Doctoral student Borislava Veselinova Todorova graduated in 2016 with a Bachelor's degree in Ballet Pedagogy at AMTII, Sofia. A year later she graduated as a Master of Ballet Directing. In 2013 she founded the ballet school Club of Art Terpsihora, where she is responsible for the organization of work, group formation, advertising, stage design, costumes and directing. He creates children's ballet performances annually, among which the most

successful solo performances are "The Frozen Kingdom" (2013), "Story School" (2017), "Letter to Santa Claus" (2018), "Pippi's Christmas" (2019), "Christmas in the Woods" (2023). In order to promote the art of dance, several years in a row it organizes the "Find Your Rhythm" Dance Festival in partnership with well-known professional dancers and teachers in the country. Borislava Todorova has won numerous awards from National and International competitions both as a participant and as a choreographer. Her rich pedagogical and artistic experience finds its natural continuation in her doctoral studies and corresponds quite naturally with the chosen topic related to ballet education outside the state educational system.

Relevance of the topic

The dissertation is devoted to an important and significant problem related to the specificity of classical dance training in the numerous ballet schools and extracurricular activities in the dance sphere, which do not fall within the scope of the state educational system. To date, no in-depth analysis of ballet training in the amateur sector in the country has been presented. The emphasis reflecting examples of the repertoire of the ballet schools in the XX and XXI centuries draws the second thematic line of the research, which makes the developed topic actual possessing scientific value in theoretical and scientifically applied terms fitting into the contemporary research trend.

Appropriateness of the research methods to achieve the research objectives

The research methodology used combines several approaches of work in relation to the set goal and its tasks - historical, theoretical-analytical, comparative, method of study and analysis of practical experience.

General characteristics and evaluation of the dissertation

In terms of formal indicators, the dissertation meets the requirements for this type of scientific work - knowledge of the problem, content and structure according to the established norms, analytical approach and derived results.

The introduction justifies the topicality of the topic with the need for a thorough study and analysis of ballet school training, outside the state education system, in line with the new trends of the current XXI century. The motive for the choice of the topic is the personal interest of the doctoral student in finding successful strategies for development and sustainability and "...deriving a conceptual model for successful ballet training in the amateur sector in our country.", which formulates the main objective. The object of the research - "ballet schools outside the state education system in the country" and the subject of the research - "teaching methods in amateur ballet school, online teaching experience and stage

performance opportunities for students" are correctly presented. The aim also specifies the main eight tasks set.

In the first chapter of the dissertation, the PhD student gives a comprehensive overview of the evolution of the ballet art from its inception until today. The research interest focuses on the ballet art in Bulgaria in the first half of the 20th century according to the studies of Bulgarian researchers, the nature of ballet art training in schools in Bulgaria in the first half of the 20th century and the role of community centers in the development of art, culture and enlightenment in the first half of the 20th century. **The second chapter** focuses on the development of the art of ballet in the second half of the twentieth and twenty-first centuries to the present day in ballet schools outside the state education system. The role of community centres as centres of influence in the development of art, culture and education, and in particular the ballet schools attached to them, is examined. Emphasis is placed on the teaching methods and repertoire policy of the collectives. A comparative analysis of the approach to teaching in the period from the twentieth to the twenty-first century is made, and the differences in teaching in ballet schools in the twentieth and twenty-first centuries are highlighted.

I would define **chapter three** as the most significant contribution of the dissertation. The theoretical research and practical experience presented in the previous parts of the thesis, as well as the empirical research conducted, form the conceptual model proposed by the doctoral student in traditional ballet training in combination with online lessons, adapted according to the level of perception and capabilities of both children and tailored to the physical environment and technological capabilities. in the ballet school, in line with the new trends of the XXI century. In order to investigate the feasibility of the Conceptual Model for working in a combined form of training (electronic and face-to-face) in 2023, the PhD student conducts a pilot field study on two groups of children: participants in an intensive face-to-face summer ballet course with a daily workload of 2 hours per day on average (face-to-face form) and participants in a combined online classical ballet course with a daily workload of 1.30 hours per day (online and face-to-face form) and 30 minutes of self-study. The result of the study leads to the generalization that online learning is possible as a part of face-to-face learning and the considered combined form of learning enhances children's theoretical knowledge.

The final part of the dissertation summarizes the obtained results and formulates specific conclusions related to the activity of ballet schools in the private amateur sector and that in some state institutions (community centers, schools, kindergartens, cultural centers), teaching methods, and repertoire.

I fully accept the ten contributions of the work, presented analytically, and I place emphasis on the thorough information about the community activities and ballet schools, in the context of the methodology of teaching classical dance and forming the repertoire of the collective, which has not been available so far and contributes to the development of ballet art in the amateur sphere in Bulgaria. In the scientific and applied aspect a serious contribution is the proposed conceptual model of present and online training, **which I believe would be applicable and effective only under certain conditions.**

III. CONCLUSION

Starting from all the above I express my **positive** evaluation for the dissertation **The teaching of ballet in Bulgaria, outside the state educational system. Principles of teaching. Repertoire (XX-XXI centuries)** and I propose to the esteemed scientific jury to award to Borislava Veselinova Todorova the educational and scientific degree "Doctor" in Professional field 8.3 "Music and Dance Art", doctoral program "Choreography".

26 August 2024.

Varna

Prepared the opinion:

Prof. Dr. Katja Kairyakova